

Газрин мандлен демократь

Монькин агли улс. кучкөлсөн байн. Нойн күүнд биш, бийдэн шиньгэхнь гидж күүл кедж йовсми. Эн күүлнь туудж түүн болдж, дочи хойр джил хооран мана орн-нутгт күүсми. Ленинск партин гардвр, мана олт амтн революционн кевар капиталистрин болн помещикүүдин нойрхлгь уга кедж, Советин йос үүдэж, тюрски газринь болн түүнэ цуг зөбринь ээн болсми.

Олт амтнэ күүчтэ үүдэгч чидлиг Советин йосн өргдүүлсми. Тууджлгч ахр цагт, цань уга гүн экономическ болн социальн хуврлт орн-нутгт болдж, социалистическ кец батлгдсми. Эннь тегэд 1936 джилин декабрин 5-д болсн Советин Цугсоюзин VIII-ч Бачм хургар авгдсн, СССР-н Конституцар йослгддг батлгдсми. Социалистическ государствин гол закон советск улст алдр демократическ зөв болн сулдхвр өгсн дееран. тедниг күүцхинь ялдж батлв, тернь тегэд голлгчнь болв. Эн демократин ах янз — куч-көлсчрин цуг олт амтнэ демократь.

Йосан гартан авх олт амтнэ монькин күүлг джиргьлднь күүргдг социализм күүцэджана. Советск олт амтн бийснь эвранны джиргьлэн үүдэгчээр болсн дееран, эвранны хувдан эзн болджань лавта. Советин орн-нутгин государствин йосна ах орган куч-көлсчрин бээдг амтнэ бүрднэ. 1958 джилин хаврар суньгьгдсн, СССР-н Деед Советин 1 миньгьн 378 депутатрин миньгь гарнь эрж биш производствд күүл-

дях улс: күүлмшчнр, инженермүд, колхозникүүд, механизатормуд болн агрономс. Наадк депутатринь — государствени болн общественн үүлдчнр, номин, культурин, литературин болн искусствин күүлчнр, багшнр болн эмчнр.

Америкийн Соединени Штатын йосна ах орган — американск конгресст орджань: сенатд 30 проценти болн палатин элчрин 34 проценти банкирмүд болн промышленикүүд ээлнэ. Конгрессин наадк чледи — ик-ик газр эзлчнр, ик монополийн церглчнр болн профессиональн политикүүд — капиталитклтэ сөөвнэгүүдн. Эннь буржуазн пропагандин «Сул делкэ» гидж мактлгьна хувлгьан болджана.

Капиталистнр сулдхвр тогтав, зуг кенэ төлэ? Йосан болн цуг материалн зөбр буладж авсн, цон улсийн төлэ болджана. Куч-көлсчрин бээдг күүнд зугл нег сулдхвр, амд бээхин төлэ, эвранны күүлмшч күүч-чидлэн худтха гисн сулдхвр эдн өгв. Болв тер бийн капиталистнр дурта цагтан күүлмшч күүг предпрятьсас көөгьад гаргьдг чадх зөв бийдэн хадгьлджана. Эн «Сул делкэд», агли күүг, кех күүлмш уга болх бээдг болн хоосрх аамшг кезэ чиги хагь цлго дахна.

Мана социалистическ орн-нутгт болхла, йилгьан оньгдан бээдгтэ, эс күүлдях күүн уга, күүнэ сэн гисн чинртэ цецгьлд, энүнэ билг-эрдмд, эв-аргьд, ик дамшлтд, өргар кедж күүцэдг болм делгрлт өггднэ.

СССР-т ирсн газдин орн-нутгудин гичнр даньгин илгьж келнэ.

— Тана улсин хуврлт, цугьаргьсань икар манд өврдг болджана. — гидж.

Капитализмин бээдгьс, ик гидг йилгьвртэ куч-көлс болн бээдг-джиргьл социализм үүдэв. Социалистическ эдл-ахугьар, мал-герар гол түшгэн кесн коллективн куч-көлсн, цугтань сэ хээдг, күүн болгьниг нег-негднэ өөрдүлдж, цуг амт хамцулв. Онц эдл-аху, мал-гер өсклгьнэс төрдг чоншнэ амнчлгьнд коллективн куч-көлсн күүнд шин зань-бээдг өгчэхнь, 190 миньгь шаху бригадс, селгэд, участкс болн 3 сай шаху күүлмшчнр, инженермүд болн техникүүд коммунистическ куч-көлснэ авртэ джисанд орлдж эд некэч Валентина Гаганован болн энүг дахачрин сэн элц таасдж доньгдсн, ончтагьар герлтгдг үзүлгдв.

Советск орн-нутгт куч-көлснэ, амрлгьна, эрдм-сургуль даслгьна, көгшрсн цагла болн гем ирсн цагла тетквмүдин күүцвмүд ямаран өргн болн күүц болгинь кен эс медв! Государств халэдг харджах эн зөвд, күүц сулдхврин болн амтнэ кишг-джиргьлин голнь эс бээхий. Социализмин бээдгд күүн эвранны билг-эрдмэн сээвар эвинь олдж олзлдж, эвранны күүцмдгсэр цуг делкэд бахмдг болгьнднэ, өврдгж кергтай.

Ур Н. С. Хрущев, США-р туудгд орм гичлгьнд одхларн, илгьж келсми: — энүнд үр Тихонов бээдг. Та

бослт. Тана Америкд эн күүнэс кен байн? Эн кемб? күүлмшч бээсми, инженер-металлург болсми. Одга цагт эн, Днепропетровск совнархозин ахлач болджана. Энүнэ медлд ик гидг металлургическ заводмуд бээдг. Ик гидг химическ заводмуд энүнэ медлд бээдг... Ур Тихоновд эврэ зөбр уга. Энүнэ залджахнь — кевтан олт амтнэ.

Советск ним лавта үнн йовдмудт, социалистическ патриотизмин айта гидг көрнэ бээхиг хээхми. Алыкчиги оньгдан орн-нутгин күүнэс, советск күүнд дурлхнь чиги, омгьхнь чиги ик бээдг. Энүнэ патриотизм — зугл тюрски газрун, амтнүрн, зань-авьясурн, эврэ желнүрн иджлгьн биш, түүн болдж, капитализмэс үлү сэн социалистическ кец үнн седклэн өлгьн болджана. Советск йосн шинкэхэн тогтдг йовсн цагт, гартан винтовкта, моголгь өдмгтэ харсдж йовхдан, советск күүн социалистическ патриот бээсми. Эндр эвранны кецү сэн Тюрскндэн эн, түүнэс ик иткмдгтэ. Энжкр бичачан дахдг давтх күүц зөв энүнд бээдг:

Кедүгьар Нью-Йорк

өврдг болвчн,

Картузан авч,

терүг күүндлшгов.

Бидн, Советихн.

эвранны омгтавдн:

Баячудур деерэс

халэдг боллавдн.

Келн амтнэ көөрч-караглгьн советск омглгьнла ирлцнэгүү биш. Нег келн оньгдан келид деерлдж, зүсн-эүркэри йилгьдгт, делкэд советск олт амтнэс аврлт угань нань уга. Коммунистическ партин сургьмдгар, нарт делкэн пролетариатлани-неги, социалистическ келн амтн хоорнд эвдрлт угагьар иньгдг, олт

амтнэ төвкнүн бээдг, олт амтс төвкнүн ни-неги бээдг дасн советск күүн социалистическ интернационализмин туг өөдлүлдж йовна. Классин болн национальн даджрлгьнас бийиннь сулдхвр хээдг ноолдж йовх тоотсла эн — итклтэ болн үнн седклин иньг.

Олт амтн төвкнүн хамдг үүлдгьнэ нег-негнэсн оньгдан общественн системс ни-төвкнүн зерг-тегш бээдгьнэ идея советск газр деер үүдсми. Төвкнүн бээдгьнүр кесн дуудвр 1917 джилин октябрск тугмуд деер бичатэ бээсми. Тегэд, эндр өдр советск күүн улм икар чидлэн өгч, олт амтн хоорндан төвкнүн бээдгьнэ төлэ шундж йовна.

Социализмин чидл негдх дутм, социалистическ демократизм улм сээнар болн икар делгрдж йовна. СССР-н общественн организаце йосна күүцэгч органсин үүлдврнг халэдг, бийснь чиги энүнэ күүлмшт икар шундж орлца. Тегэд олт дигдара халэдг харджах олт амтнэ дружинмүдин үүлдвр, үүрин заргьс сэн дурна спортивн общество, культурин олт амтнэ университетс, предпрятьсин, производственн үүлдврин шишлнэ совещаньс, номин-техническ обществос, ясрулгьна болн шин тоотиг ухалдж гаргьлгьна обществос минь эн келгдсн тоотст үлгүрн болджана.

Советск Союзин Коммунистическ партин зааврар залгдгьх советск улсин, зурагьар дилгдсн үүлдврнг Советск Конституц болзлгдг күүцэлгьнэ. Партин гардвр — социалистическ демократийн цаарандг делгртин болн коммунистическ обществос тосхлгьна алдр төрмүдиг дилвртэ гьар күүцэлгьнэ йоста гидг тавцнь.

Д. ДЕЛОВ.